

Izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in ponedeljki ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nedeljska plačila se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik komercialni lista „Edinosti“. — Tiskarna „Edinosti“, vpišane zadeve, z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta 12.—
za tri mesece 6.—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 570
za pol leta 260

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Ogledi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone

Cene: Ogledi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vln
Osmrtnice, zabavale, poslanice, ogledi denarnih zavodov mm po 20 vln
Ogledi v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljna vrsta 2—

Mali ogledi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev

Oglašje sprejema inzeratni oddelek „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi listu. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inzeratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštoobratnični račun št. 841.652.

Nemci zavzeli dva antverpenska forta. - V Franciji položaj v bistvu neizpremenjen.

General Rennenkampf pripravlja prodiranje v gubernijo Suvalki. - Nove indijske čete izkrcane v Marseillu.

BERLIN, 3. (K.) Generalni štab javlja: Veliki vojni stan dne 2. 10. zvečer: Na zapadnem krilu so bili pomnoženi obkoljevalni poizkusi Francozov odbiti. Južno od Roye smo vrgli Francoze iz njihovih pozicij.

V sredini bojnega fronte je ostal položaj neizpremenjen. V Argoisih prodirajo čete so izvojevale v napredovanju proti jugu izdatne uspehe.

Vzhodno od Moze so poizkusili Francozi iz Toula energične nočne izpade, ki so pa bili odbiti s težkimi izgubami za njihove čete.

Pred Antverpnom smo vzeli večeraj popoldne z naskokom forta Wawre in St. Catherine in reduto Dorpweid z vmesnimi utrdbami. Fort Welheim je obkoljen. Zapadno naprej porinjena važna topatična točka Termonde se nahaja v naši posesti.

Na vzhodnem bojišču se menda pripravljajo prodiranje ruskih sil preko Njemena proti guberniji Suvalki.

Turško časopisje o položaju v Albaniji.

CARIGRAD 2. (Kor.) „Tanin“ piše, razpravlja o stanju v Albaniji in posebno kandidaturi princa otomanske vladajoče hiše: Ako bi se Turčija nahajala pred takim predlogom, bi lahko vprašanje šele razmotrivala. Turčija pa nikoli ne misli poslužiti se te pretveze v svrhu, da bi si pridobila s tem v Albaniji političen vpliv. Koliko drugih albanskih vprašanj bo treba v prihodnosti, po vojski še rešiti. Do takrat pa morajo oni, ki hočejo ustvariti v Albaniji neodvisno vlado, smatrati za svojo prvo dolžnost, da se v prvi vrsti zjedinijo z Avstro-Ogrsko in Italijo in si pridobe zaupanje teh držav, katerih namen ni, da bi se Albanija razkosala. Albanija naj bi se torej ne nagibala niti na eno, niti na drugo stran.

List „Tasvir i Efkar“, misli, da bo albanska vstaja proti Srbiji imela za posledico velik prevrat na Balkanu.

Izvoljenih je bilo: 97 socialistov, 86 članov obrambne stranke in 57 liberalcev.

Socialisti bodo torej prvič najmočnejša stranka v zbornici, ki je štela dosedaj 73 socialistov, 86 članov obrambne stranke in 71 liberalcev.

Angleške finance.

LONDON 1. (Kor.) Državni dohodki zadnjih treh mesecev so znašali 35,682.283 funtov šterlingov, torej za 6,750.516 funtov šterlingov manj, kakor v istem času lanske leto. Zmanjšanje dohodkov v zadnjih devetih mesecih je znašalo 2,730.731 funtov.

Danska najame posojilo.

KOPENHAAGEN 30. (Kor.) Listi poročajo, da pripravljajo vlada najeti 4% državnega posojila, približno 60 milijonov kron. Posojilo se povrne tekem 40 let. Najete je baje že zasigurano.

Za nemški »Rdeči križ«.

KOELN 2. (Kor.) Tajni komercialni svetnik Teodor Guillaume je podaril mestu Köln 500.000 mark za združena društva »Rdečega križa«.

Razredna loterija.

DUNAJ 2. (Kor.) (Srečkanje avstrijske razredne loterije.) 10.000 K je zadel št. 25.984.

čoska luka, ki po svojem položaju na zalivu Čali nasproti Port Arturu omogočuje Japoncem, da s svojimi malimi parobrodi jako hitro po razmerno kratkem potu izkrcavajo svoje čete od Lungkova do železnice Santung, kar ni daleč. Govori se celo, da so Lungkov z najbližjo postajo na tej železniški progi spojili z vojaško železnico. Po vsem tem se vidi, da se Japonci pripravljajo na obleganje Cingtaua tudi s kopnega.

častnik, ne vem, ker sem dobil povelje, da se s stražo, ki varuje progo, umaknem do Ungvara. Naše izgube so bile zelo majhne.

Častna predsednika akademije pomožne legije.

DUNAJ 2. (Kor.) Zvezni podpredsednik avstrijske družbe Rdečega križa, bivši ministrski predsednik baron Beck in prorektor dunajskega vseučilišča, prof. pl. Weinstein, sta prevzela častno predsedstvo akademije pomožne legije.

Apel mednarodnega ženevskega komiteja na vnanje vojskujočih se držav.

DUNAJ 2. (Kor.) Z ozirom na poročila o flagrantnih kršitvah ženevske pogodbe od strani nekaterih držav, se je obrnilo zvezno vodstvo avstrijsko-ogrsko Rdečega križa na mednarodni ženevski komite s prošnjo, da naj nujno opozori vse vojskujoče se države, da respektirajo ženevsko pogodbo. Zlasti naj se opozori vojskujoče se države na član 25 ženevske pogodbe, glasom katerega so za izvedbo posameznih določil vseh členov pogodbe odgovorni vrhovni poveljniki.

Mednarodni ženevski komite je poslal nato v imenovanem smislu vladam vseh veselih depešo, kjer se izjavlja, da obdolžitve, ki pridejo od ene ali druge države, kažejo, da se naredbe glede postopanja z ranjenci ali bolniki brez razlike narodnosti in glede varstva osebja in materiala državnih sanitetnih zavodov in sanitetnih zavodov Rdečega križa, premočno respektirajo. Razsežnost bojišča in velike sile sedanjih vojsk brezdvomno mnogokrat ovirajo in obtežujejo nadziranje. Toda ženevski odsek je prepričan, da se zamore ženevska pogodba vedno in povsod respektirajo v dobro vseh, samo da dajo poveljniki armad natančna navodila.

Razprava proti ruskemu vohunu.

LIPSKO 2. (Kor.) Na danes se vršiči vohunski razpravi proti pisarju železniškega ravnateljstva Appeln, Pavlu Czechu, je bil obtoženec obsojen radi poskušene izdaje vojaške tajnosti, v števil 9 mesečno kazen, ki jo še ima preostati radi neke tatvine, na 5 in četrt leta ječe, izgubo državljanjskih častnih pravic za dobo 10 let. Dovoljeno je bilo tudi policijsko nadziranje njegove osebe.

Obtežila okolščina je bila, da je obtoženec Nemeč in da je hotel izdati tajne načrte o kolodvorih in železniških progah, ki se bodo uporabljale v vojnem slučaju, v času, ko se je že splošno računalo z vojno. Kakor je razvidno iz utemeljevanja razsodbe, se je Czech obrnil s svojo ponudbo na ruskega vojaškega atašea v Berlinu.

Sličice z vojne.

Zadnji ordonančni častnik pok. prestolonaslednika Frana Ferdinanda padel na bojnem polju. „Wiener Zeitung“ poroča, da je stotnik Engelbert Pilz, ki je bil ranjen v zadnji bitki na srbskem ozemlju, umrl še tisti večer v taborni bolnišnici blizu bojšča. Minoli ponedeljek so njegovi stariši dobili od njega vojno dopisnico, v kateri je zelo živahno opisoval bojne dogodke in razvoj zadnjih bitk v Srbiji. Med drugim je pripovedoval, kako je njegov bataljon vplnil 5 topov in tri strojne puške. Ko je ta dopisnica dospela na Dunaj, je imela spodaj pripombo, pisano po drugi roki, da je Pilz ranjen. To je bilo v ponedeljek; v torek so pa stariši dobili že obvestilo, da je njih sin mrtev in pokopan.

Rusi v Galiciji.

Iz Krakova poroča neka lokalna korespondenca: Kakor poročajo ruski listi, se nahaja avstrijski državni poslanec Breitner v Lvovu ter je tam poveljnik prostovoljne meščanske straže. Od 1. oktobra naprej bo izhajal v Lvovu tudi časopis v ruskem jeziku, ki velja kot uradni list in ima ime »Vojennoje Slovo« (Vojna beseda).

»Nowiny Wiedenskie« poročajo: V krogih petrolejske industrije se zatrjuje, da so petrolejski vrelci in petrolejske tovarne v Drohobyczu in Vzhodni Galiciji nedotaknjene. Petrolejski industriji je pomagalo dejstvo, da so Angleži in Francozi v to podjetje investirali mnogo denarja in so sedaj diplomatičnim potom dosegli pri Rusiji, da je prizanesla tej industriji.

Izkrcanje indijskih čet v Marseillu.

MARSEILLE 2. (Kor.) Tu so bile zopet izkrcane indijske čete. Poveljujoči general 15. inspeksijskega okrožja jih je v torek nadziral.

Objektiven glas o Francozih.

Graški list »Tagespost« gotovo ne spada med galofile. Ravno nasprotno! Tudi pri njem se, kakor pri vsem nemškem elementu tudi v sedanjih vojni opažajo pojavi one stare mržnje, ki je nastala že za časa J. Cezarja med Arijovistovimi Germani in senonskimi Galci na levem bregu reke Ren. Custva pradedov so prešla tudi na njihove potomce, današnje Nemce in Francoze.

Toda, četudi je ta narodna mržnja tudi pri imenovanem listu nekoliko atavistična, vendar »Tagespost« to čisto nič ne moti, da ne bi bila pri presojevanju sovražnika obzirna in pravična.

Razpravljajoč v št. 144 z dne 30. septembra o orjaški bitki na Francoskem, piše imenovani list o sedanjih Francozih sledeče:

Žrtve min.

LONDON 2. (Kor.) Nizozemski parnik »Agda« iz Rotterdam je zadel pri rtu Da Roca na neko mino in se potopil. Posadko so rešili.

HARTLEPOOL 2. (Kor.) Parnik »Selby«, ki je imel na krovu več kakor 3000 ton premoga in je bil na potu iz Shieldsa v Antwerpen, je večeraj ponoči zadel v Severnem morju na mino in se potopil. Posadka, okoli 20 mož, se je rešila v čolne in je bila potem sprejeta na krov neke obrežne ladje in se je izkrcala danes v Lowestoftu.

Podrobnosti o bitki pri Uzsoškem prelazu.

»Pesti Hirlap« prinaša izjavo nekega poročnika, ki je sodeloval v bitki v Karpatih: On pravi, da je napačno misliti, da je prelaz Uzsok že od narave same zavarovan. Prelaz Uzsok je precej širok in je zelo pripraven za napad, ali neprimeren za obrambo. Pri Uzsoku vajuje našo mejo ena redna četa, kateri poveljuje podpolkovnik Drechsler. Ko so se naše čete umaknile med Dobrovico in Turko skozi Uzsok do Homurara, se nas je obvestilo, da bodo Rusi poskušali prekorčiti prelaz. Te informacije so potrdili tudi begunci iz Galicije, ki so nas o tem tudi obvestili, da ruska konjenica redno p. izkuša vzmernirati naše čete na Karpatih. Da je bila vojna uprava informirana o ruskih načrtih, se vidi iz tega, da je že pred napadom zapovedala, da nam pride topništvo na pomoč, ki je za časa bitke tudi prišlo.

Prve predstraže kozakov so se pojavile okoli Sianke v četretke jutraj. Naše čete so zavzele pozicije čisto na meji v zavarovanih okoliščinah. Med tem so čete dobile povelje, ako bi Rusi prihajali v mnogo večjem številu na svoje pozicije pri Uzsoku drže samo tako dolgo, dokler ne zasledimo naše boljše pozicije med Szontosem in Fönysem. V četretke dopoldne okoli 10. ure so prišli Rusi. Bilo je okoli 400 kozakov. Kozaki so skočili raz konj in začeli streljati, nakar jim je naša pehota odgovorila. Približno uro in pol pozneje so se pokazale prve čete ruskih pešev. Ob istem času sta pričeli streljati tudi dve ruski strojni puški. Čez pol ure je prišlo tudi rusko topništvo in pričelo streljati na naše čete, kakor tudi na vas Uzsok, ki je ležala za našim hrbtom. Prva granata, ki je letela visoko čez naše glave, se je razletela na zidu go-tine v Uzsoku. Rusi so imeli po mojem računu vsega skupaj osem topov. Komaj se je razvil ogenj ruskih topov, ko so nam prišle na pomoč nove čete po železnici iz Solyva-Haršatve.

Med tem je rusko topništvo obrnilo svojo pozornost na stražnico Uzsoka, ki sem jo imel zasedeno s svojo četo.

Današnji Francozi, ki se bojujejo z Nemci v najstrašnejši vojni od vseh, kar jih je kdaj bilo, niso več Francozi iz leta 1870. Tudi na drugi strani Vogevoz (to je v Franciji) je zrastle pokoljenje in vojaška organizacija, ki se ne klone in ne razpade takoj pod prvimi udarci. Nasprotno. Ta rod vodi pravo borbo do skrajnosti in se bojuje možato — to se mora priznati — proti strahoviti usodi. Tudi francoski vrhovni poveljniki, general Joffre, je povsem drugi človek, kakor je bil general Bazaine, ki je moral s 180.000 možmi leta 1870. kapitulirati v trdnjavi Metz, ali pa kakor Napoleon III., ki je kapituliral pri Sedanu. Po prvih udarcih, ki so jim jih prizadejali Nemci v Belgiji, so se Francozi umaknili proti jugu in Joffre jim je izbral drugo krasno, pripravno pozicijo v ozemlju med trdnjavami Pariz in Verdun. Zavarovani na obeh straneh, so zamogli Francozi izvrševati dosedaj vedno nove napade, pri čemer so stremeli za tem, da obkolijo Nemce na njihovih desnem krilu in da jih tako prisilijo k umikanju. Faktično so prodrli na ta način severno vse do Noyona, kjer pa jih je general Kluck obkrožil porazil. Toda oni kljub temu niso klonili in so pričeli z novim, daleč segajočim obkoljevalnim gibanjem, tako da bi s pomočjo svojih železnic pri Bapaunu na francosko-belgijski meji skoro zadeli smer nemškega umikanja. Obvladati tako junaškega sovražnika, je za Nemce dvojna slava, a Francozi bodo imeli lahko, kadar izgube sedanjo strahovito bitko na Marni in Oisi, vsaj zavest, da so podlegli častno

Sovražni inozemci izključeni iz živino-zdravniške visoke šole.

DUNAJ 3. (Kor.) Kolegij profesorjev živo-zdravniške visoke šole je sklenil, da so državni pripadniki Francije, Rusije, Anglije, Srbije, Belgije, Črnogore in Japonske izključeni od imatritulacije, vpisa in hospitiranja na tej visoki šoli.

Opustunje čet na Bolgarskem.

SOFIJA, 2. (Kor.) Kralj je podpisal ukaz, vsled katerega se, začeni s 14. t. m., odpuste zadnji letniki čet, ki se nahajajo pod zastavo.

Avtomobili ne smejo voziti na bojišče.

PARIZ, 2. (Kor.) Vojaški guverner pariški razglašča, da je voznikom z avtomobili strogo prepovedano voziti na bojišče, tudi če imajo dovolilni list. Vsak tak pokus bi se najstrože kaznoval.

Žitni trg.

DUNAJ, 2. (Kor.) Pšenica vrlo, rž trdno, ječmen vzdržno, koruza vzdržno, oves nespremenjeno, vreme lepo.

Sanitetstvo v nemški vojski.

BERLIN, 3. (Wolffova pisarna). »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« priobčuje opazovanja generalnoštabnega zdravnika in armadnega šefa za sanitetstvo na bojišču, pl. Schierninga, o organizaciji negovanja bolnikov:

Na zapadu — le o tem moremo poročati po lastnem naziranju — sta se organizacija in vojni materiala povsem obnesla. Pomisliti je, da so morale armade Belgije iti s prvoga dalje brez trenu in sanitetnih naprav. Potem je sledilo izredno naglo prodiranje, za sedaj se brez dodelane e-tapne ceste. Na to so začele velike in male bitke z velikimi izgubami in na velikih razsežnih črtah.

Vsi ranjenci so bili na bojišču pravilno obvezani, in to tako sigurno in dobro, da je pogosto, da, celo večnomna obveza mogla ostati na vsem transportu.

Težko oboleli so se takoj spravljali v lazarete na bojišču in potem v vojne lazarete. Pravi lazaretni in pomožni lazaretni vlaki so redko prihajali do spredaj. Morali smo porabljati tovarne vlake, ker nismo smeli dopuščati, da bi se toliki ranjenci kopicili, da se tako prepreči nastop epidemij.

Naglašam, da se je transport dobro izvajal. Vojski so bili oskrbljeni skoro na vseh stacijah. Služba na bojišču in na glavnih etapnih krajih je bila najtežavnejša. Zdravniki in strežniki so delali noč in dan z naporom vseh moči in so dobili v moje veselje največje priznanje od strani cesarja in poveljstev.

Današnja vojna je brezobzirna. Saj naši nasprotniki pobijajo celo ranjence v ujetništvu ter moré zdravnike in strežnike. Na bojišču je 9000 zdravnikov. Povsodi so v znamenju Rdečega križa usmiljene roke pripravljene, da pomagajo in skrbje. Moremo biti povsem pomirjeni in zadovoljni.

Patriotične manifestacije v Zagrebu.

ZAGREB, 2. (Kor.) Danes je prišlo na Jelačićevem trgu do velikih patriotičnih manifestacij. Neki tukajšnji list pripominja k poročila o tej manifestaciji: Bila je to prisega, da se hočemo bojevati do zadnje kaplje krvi za domovino in kralja.

Žrebanje turških srečk.

DUNAJ 2. (Kor.) Večeraj je bilo v Carigradu žrebanje turških srečk. Glavni dobitek v znesku 200.000 frankov je zadel srečka št. 733.209.

Razne politične vesti.

Princ Wied vstopil v prusko vojsko. Iz Berolina poročajo: Kakor znano, je bil princ Viljem Wied, predno je zasedel albanski prestol, stotnik pri ulančih. Sedaj je zopet vstopil kot tak v prusko vojsko, da se vdeležiti vojne.

Načrti japonske vojske. Kršenje kitajske nevtalite. »Frankfurter Zeitung« piše o napadu Japoncev na nemško kolonijo Cingtau ter pravi, da je bilo povsem jasno, da bodo morali Japonci, če hočejo navalliti na to kolonijo, izkrcati čete na kitajskem ozemlju, to je, kršiti kitajsko nevtaliteto. Po vesteh v angleških listih se zdi, da je to že gotova stvar. Neka vest javlja iz Pekinga, da je kitajska vlada proglasila ozemlje Lungkov-Laitesu-Kiočav svobodno za japonske vojne operacije. Vsled tega se Japoncem nudi možnost, da s kopne strani napadajo Cingtau. To pač ni posebno prijateljsko postopanje Kitaja napram Nemčiji. Zdi se pa, da je bila Kitajska prisiljena v to koncesijo po pritisku razmer. »Frankfurter Zeitung« pravi, da je izbera Lungkova za operacijsko bazo japonske vojske posebno srečna. Lungkov je mednarodna fran-

Figaro izhaja zopet v Parizu.

PARIZ 2. (Kor.) »Figaro« izhaja od 28. septembra sem zopet v Parizu.

Kolera.

DUNAJ 2. (Kor.) Sanitetni oddelek v ministrstvu za notranje stvari javlja: Dne 2. oktobra se je pripetil na Moravskem 1 slučaj azijske kolere v Brnu, v Sljeziji po 1 slučaj v okraj: Dziedzie in v Bochumiu. Potem 3 slučaji v Tešenu, v Galiciji 2 slučaja v Bohinju in 1 slučaj v Zuviecu. Ti slučaji so bakteriološko ugotovljeni. Gre samo za osebe, doše s severnega bojišča. Po 2 oktobru došle vesti javljajo nadalje iz Galicije 9 slučaja, v Gorlicah 44 in v Moszczenici 2 slučaje, v Zagorzyah, okraj Gorlice in 3 slučaje v Muszyni, okraj Novi Sandec pri vojaških osehah. Bakteriološko ugotovljeno.

Norveški parnik »Vestlandet« ponesrečil.

KRISTIANIA, 2. (Kor.) Dne 29. septembra je v bližini mesta Visby ponesrečil norveški parnik »Vestlandet«. Od posadke, ki je štela 21 mož, se jih je 20 rešilo na neki čoln, na katerem jih je veter in mraz dva čela dneva zanašal sem ter tja. Večeraj zvečer je ta čoln prispel v Hoburg. Štirje mornarji pa so medtem od slabosti umrli.

Volitve na Švedskem.

STOCKHOLM, 2. (Kor.) Volitve za drugo zbornico so bile danes končane.

Nadvojvodinja Izabela za žensko pomožno akcijo.

DUNAJ, 3. (Kor.) Nadvojvodinja Izabela je za dobo vojne prepustila katoliški ženski organizaciji za žensko pomožno akcijo mesečno 1000 polilitrov surovega mleka in 1500 kuhanelega mleka v svrhu razdeljevanja.

Volitve na Švedskem.

STOCKHOLM, 2. (Kor.) Volitve za drugo zbornico so bile danes končane.

Volitve na Švedskem.

STOCKHOLM, 2. (Kor.) Volitve za drugo zbornico so bile danes končane.

Volitve na Švedskem.

STOCKHOLM, 2. (Kor.) Volitve za drugo zbornico so bile danes končane.

Nočni boj na reki Aisne.

Začetek še sedaj trajajoče orjaške bitke v severni Franciji opisuje poročevalec londonskega »Timesa« tako-le: Bil je nočni boj. Nemci so prekorčili reko in na drugem obrežju reke zavzeli trdno pozicijo s težko artilerijo. Mostovi čez reko so bili vsi podrti, izvzemši enega malega, ki so ga iz katerega-koli vzroka pozabili podreti. Morali so torej napraviti za prehod pontonske mostove in začel se je pri tem artiljerijski boj. Ta je začel zgodaj jutraj in je trajal skoraj ves dan. Težki topovi Nemcev so napravili grozno puščavino. Dolina ob reki se je izpremenila kmalu v pravi pekli. Od ene višine od druge so gromeli veliki topovi, granate so letele preko reke in so obsipale čete, ki so poskušale priti čez, s točo železa. Vse delo naših za postavljenju pontonskega mostu se je moralo vršiti v najstrašnejšem ognju. Granate, strojne puške in puške so sodelovale in so inženjerje, ki so gradili most, pokrili s točo krogel. Sovražnik se je globoko zagrebel na raznih točkah in je mogel poljubno obha-

jati obrežje. Tako je pritiskal na naše čete, da so morali na neki točki opustiti pozicijo postavljanja mostu. Prizor je bil velikanski in grozen, da ga ni možno opisati. In k temu je prišel še čudež, ki so ga izvršili angleški in francoski letalci-poizvedovalci. Nekaj časa sem stal pod enim teh letal in sem strmel v brezspasnem razburjenju tja gori k velikemu ptiču v zraku, ki se je vpenjal nad sovražnimi črtami, ogrožen po tisočeri smrti. In ko se letalo niža, da bi izpoznalo kak nejasen položaj ali kako posebnost, tedaj je napetost skoro neznosna. Ob šumenju letal in žvižgu granat so prodrle čete združenih Angležev in Francozov do reke. Po nerazdrtem mostu, ki sem ga omenjal poprej, je mogel del angleške sile razmeroma hitro preko reke. In ko so potem inženirski srečno dovršili svojo nalogo in so kolone napredovale po novih mostih, je bilo prekorčenje ob nastopu noči dovršeno. Ali premaganje reke ne pomenja še zmage. Vso noč so sovražnikovi reflektorji zasledovali reko, da bi ugotovili pozicijo naših čet. Streljanje je trajalo vso noč in vojaki so morali ostajati povsem tihi, da ne bi s kakim šumom izdali sovražniku svoj položaj. Tedaj je zadel nekega angleškega infanterista strel v roko, in vsled bolečine je zajecal glasno. V istem hipu si je z neranjen roko potisnil travo v usta, da bi mu ne ubegnili še kak glas.

Po tej nevarni noči je napočilo mrzlo in vetro no jutro. Nemci so se na vsej črti zagrebli v tiste male luknje, ki jih zna jo toli spretno prirejati. Tudi Angleži in Francozi so bili v jarkih in začelo se je dolgotrajno streljanje. Potem so uprizorili Nemci grozen napad, ker so brčkone dobili ojačenja. Borili so se kakor obupani, mi je pripovedoval neki vojak. »Nacim, kakor so se zagrebli na višinah, in kakor so skrivali svoje velike topove, je bil res čuden. Nismo mogli pogoditi, iz katere smeri prihajajo granate, ali tedaj so se dvignili naši letalci in so določili smer, a potem so imeli tudi naši topovi besedo. Boj je bil strašen. Bitka je trajala, ne da bi izgubila kaj na svoji srditosti, vso noč in naslednja dva dneva. Zalosten dokaz o neznanosti sili teh napadov in protinapadov se mi je nudi tu v voh, nagradenih z našimi ranjenci, ki sem jih videl počasi prihajati na vsej črti za nadaljnje dolgo potovanje do obrežja.

Vreme in vojna.

Vpliv vremena na uspeh vojne. Nedavno, ko je bilo pred Parizom po nemških vesteh potisnjeno, po francoskih in angleških vesteh pa poraženo, desno krilo nemške armade, so se Nemci spočetka pritoževali radi prevelike vročine, pozneje pa radi silnega deževja, ki je oviralo nemške vojske pri prodiranju proti Parizu. Ne moremo reči, je-li temu krivo sonce ali deževje, ali velika francoska premoč — to si more predstavljati vsakdo, kdor zasleduje to gigantsko bitko. Zabeležili smo imenovane nemške pritožbe radi vremena zato, ker hočemo priložiti par primerov iz zgodovine, da dokazemo, kako odločilnega vpliva je dostikrat vreme za uspeh kake bitke.

Slavni pruski general, zmagovalec nad velikim Napoleonom pri Waterloo, je večkrat na primer imenoval dež kot »svojega zaveznika v bitki pri Katzbachu«.

V vseh vojnah se je jako mnogo gledalo na atmosferne odnose, in v njenih variacijah vidijo pobožni ljudje često očito božje posredovanje. Tako pripoveduje na primer Macowly v svoji zgodovini o angleškem kralju Jakobu II. sledeče:

»Vreme je bilo v tako veliki meri naklonjeno protestantom, da so bili mnogi pobožnjaki prepričani, da so bili normalni prirodni zakoni sistirani v svrhu očuvanja slobode in verouzpovedi angleške. Ravno sto let je — pravijo oni — da obiskuje nepregledno armado božanska kolera. Takrat ste bili zopet v nevarnosti državljanska svoboda in božanska istina in glej zopet prirodne elemente, da se še enkrat bore za pravično stvar. Močen veter je pihal od vzhoda, toda ko je prišel knez v kanal La Manche in je hotel izkrcati vojsko, je nastala strahovita nevihta, ki je neusmiljeno razsajala nad preganjalci...»

Kako strašen sovražnik zamorejo bit element prirode, proti besnenju katerih je človek ničla in brez moči, pokazalo je strahovito neurje, ki je dne 20. oktobra 1780. na otokih zapadne Indije zaustavilo boreče se Angleže in Francoze. Pri tej priliki so angleške vojne ladje silno trpele, ker so bile vržene ob bregove otoka Martinique. Francoska admiraliteta, ki je takrat rešila 25 angleških mornarjev, jih je poslala angleškemu guvernerju, izjavivši, da jih ne more obdržati kot vojne vjetnike, češ, da so bili vjeti vsled katastrofe, pri kateri so morali utihniti vsi topovi.

Koliko pa more na drugi strani vreme tudi koristiti eni izmed vojskovoje se strank, je jasno razvidno od Goethejevega pripovedovanja o vojni v Franciji. Goethe opisuje na dogo in široko, kako so bili Nemci le vsled neprestanega deževja prisiljeni, da so umaknili svoje čete. Tudi strašna zima leta 1794—95 je bila Francozom na korist in jim je omogočila operacijo, kakršne ne pozna svetovna zgodovina. Švadroni francoskih huzarjev so šli v največjem diru preko zamrznjenega Zuidersekega zaliva in so prisilili nizozemsko vojno brodoge, ki se je nahajalo sredi ledu, h kapitulaciji. Ravno ista elementarna sila je zopet uničila Napoleonovo vojsko leta 1812. na Ruskem.

Ruska ekspedicija na Kitajsko leta 1839... je tudi strahovito trpela radi zime. Temperatura je znašala 32 stopinj pod ničlo, vsled česar so se morali ruski vojaki za-

kopati v snežne kolibe. Pridružile so se še razne epidemične bolezni, ki so uničile več kot polovico vojske. Tedaj je prišel dan rešitve. Ptica je priletela nad polje, ki je bila celih šest tednov samotna. Kmalu nato se je pričela temperatura dvigati in tako je bil rešen ostanek ekspedicijske čete.

V Krimski vojni je nenadna izprememba vremena povzročila veliko mortaliteto v vojski. Pred Sevastopoljem so bili neprestano deževni nalivi, na Crnem morju pa je razsajala nevihta, ki je prizadejala brodoge občutno škodo. To je trajalo ves mesec december in polovico januarja. Pozneje je poskočila temperatura nad 7 stopinj nad ničlo, toda nenadoma, v noči od 18. na 19. februarja pa zopet na 18 stopinj pod ničlo.

Leto 1870. je bilo tako suho, da v času, ko je izbruhnila francosko-nemška vojna, celih 6 tednov ni deževalo. Neznosna vročina je trajala do polovice septembra. Tedaj so se pričeli veliki nalivi, ki so vojake v začetku silno potrli. Toda pozneje, vsled nenadne izpremembe temperature in neprestanega deževnega vremena, so se pri obleganju Metz pojavile epidemične bolezni — desinterija in tifus — ki so neusmiljeno razsajale tako med oblegovalci, kakor tudi med obleganji. Začetkom oktobra je bilo vreme lepo, novembra je bilo zopet deževje. Nato je sedilo zopet divno vreme, kakor sredi leta, v decembru pa hladna, dolga zima.

Kaka bo letošnja zima in kake bodo njene posledice na sedanjo vojno, zamoremo premetovati po temperaturi, ki je sedaj znatno padla, po snegu, ki je zapadel na nekaterih bojiščih in po vesteh in poročilih, ki nam prihajajo o slučajih tifusa in kolere med vojsko.

Kako so Nemci že pred tremi leti razpravljali o sedanji vojni!

Ugledni nemški list »Kreuzzeitung« je razpravjal o sedanji vojni že pred 3 leti in je že tedaj napovedoval današnjo grupacijo vojujočih sil. In še nekaj je napovedoval: nemško zmago! V septembru 1911 je prinesel rečeni list nastopno razpravo, ki nas mora zanimata tembolj, ker sta se že uresničili vsaj dve napovedbi: izbruh vojne in grupacija! Evo, kaj je pisal berolinski list:

Francija in Nemčija.

V letu 1866 je Prusija zmagala, ker je bila bolje oborožena in vodena, nego nje nasprotnica. V letu 1870 je mogla Nemčija z malo silnih udarcev ukrotiti sovražnika, po zaslugi nje voditeljev, nje boljše artiljerije, nje številne premoči, in, slednjemu narodnega entuzijazma, s katerim je šla v vojno. Če bi sedaj izbruhnila vojna, bi Nemčija, — tako se je nadejati — vrnila iste svoje vrednosti na tehtnico.

Res je sicer, da si Francozi domnevajo, da nadkrijujajo militaristično v aeronavtiški in avijatični umetnosti. Ali, tudi če ne odrekamo Francozom vspehov v zraku, vendar vse to ne more imeti vpliva v vojni. S čemer se more Francija v resnici ponašati, je kompleks artdb, ki jih je vstvarila na svoji vzhodni meji in ki bi jih morala Nemčija zrušiti, če hoče prenesti bojišče na sovražna tla. Zato bi bili začetki vojne sedaj veliko težavnejši, nego so bili leta 1870. Ali Nemčija zaupa svojim četam. Vrh tega bi bilo — in to je odločilni moment — pač žalostno, ako bi država s 65 milijoni po vsem delu, storjenem v zadnjih 40 letih, zaostala, za 40 milijoni Francozov. Ako računamo vse to, ne treba Nemčiji, da bi povsila zastavo pred eventualnimi pretiranimi zahtevami Francozov, marveč more — ako se ponudi prilika — mirno potegniti meč iz nožnice.

Zaveznice Francije

Vsa ta izvajanja pa veljajo le za slučaj, da bi imela Nemčija edino le Francijo proti sebi. Ali — zaveznice? Ni dvoma — saj so izjavili to odkrito — da bi šli Angleži Francozom na pomoč. Radi tega pa Nemčiji ni treba biti v skrbeh. O angleških četah na kopnem ne treba niti govoriti. Ostaja mornarica! Anglija more oškodovati nemško trgovino; more tudi zasesti nemške kolonije; ali vspeh Anglije bi se omejale na to. Nemčija ne bi bila tako brezpametna, da bi pošiljala svoje mlade oklopnice, da bi jih angleško brodoge razdejalo. Angleške oklopnice bi jih morale iskati; in tedaj bi prišel za nemško mornarico čas, da bi eksperimentirala s podvodnimi minami, ki bi jih Nemčija posejala po vodah Severnega morja. Angleži bi videli, kaj se to pravi: plova po Severnem in Baltičkem morju, ko so se odstranili vsi pomorski signali in so na njihovo mesto stopile dobre torpedovke. Na drugi strani pa bi mogli tudi brzi nemški križarji težko oškodovati angleško trgovino, dočim bi si Nemčija se svoje strani — kakoršnja naj bi že bila škoda, ki bi jo trpela na morju — mogla dati plačati od Francije ves račun.

Ostaja Rusija. Ali bi ta šla res v boj na strani Francije? Skoraj gotovo. Ali kraj tega, da ima dobre vojake, pa nima voditeljev. Res je sicer, da se kažejo rezultati nove reorganizacije. Toda, tudi po rusko-turški vojni se je govorilo o reorganizaciji, po kateri naj bi bile čete carja nepremagljive. Ali pri prvi poizkušnji se je videlo, koliko velja.

Zaveznice Nemčije.

Pa tudi, če bi Rusija imela vojsko, ki bi se je bilo v resnici bati, bi zadostovalo, da se jo drži na uzdi militaristične sile Avstro-Ogrske, ki predobro ve, da je močna Nemčija neizogibna za odpor proti o-svojevalnim oželenjem Rusije. Ni torej dvomiti na pomoči Avstro-Ogrske.

Dvomljivo pa je bodoče vedenje — Italije. Ni izključeno, da bi Italija onega dne, ko izbruhne vojna, zaplesala kako ekstraturo s Francijo. Če bi prišlo do militarističnih komplikacij, bi se te s prvega omejele na Francijo in Nemčijo. Toda, v vsakem slučaju bi bila zmaga na strani nemškega orožja...!

Domače vesti.

Poziv vsem ranjenim in bolnim vojakom, ki so v domači ali pa privatni oskrbi, ne da bi imeli dopustnico. Vsi ranjeni in bolni vojaki, ki se nahajajo v domači ali zasebni oskrbi, pa nimajo dopustnice (Urlaubsschein), se morajo prijaviti nemudoma mestnemu magistratu, ulica SS. Martiri št. 4. Priglasitev se izvrši osebno; edino le, če je osebna priglasitev zaradi rane ali bolezni nemogoča, se more prijava izvršiti pismeno, ali posredovanjem kake druge osebe. Ob vsaki prijavi se imajo naznaniti naslednji podatki: šarža, ime, vrsta armade, pododdelek, leto nabora (pri črnovojniki: rojstno leto) domovinska pravica, točen naslov stanovanja, doba odpusta v zasebno oskrbo.

Dr. Fabrizi m. p.

Prihod ranjenih, odnosno bolnih vojakov. Včeraj dopoldne je dospelo v Trst z vlaki južne železnice 9 ranjenih vojakov, ki so imeli vsi dovoljenje podati se na dopust na svoje domove. Bili so pa iz zdravstvenih ozirov spravljani v zavod »Avstro-Amerikane« pod Škedenjem, kjer ostanejo pet dni v opazovanju. — Z vlakom ob 5. uri 35 minut je dospelo v Trst 8 vojakov, in sicer Vital Rušič iz Labinja, bolan; Fran Ceglar iz Trsta, ranjen; Anton Visintin iz Trsta, bolan; Marin Snidersich iz Trsta (sin občinskega svetovalca), ranjen na glavi in na desni roki; Ivan Samsa iz Trsta, ranjen in Viktor iz Pule, ranjen. Bili so vsi spravljani v zavod »Avstro-Amerikane«. — Z vlakom ob 10. uri 10 minut zvečer je došel rezervist 97. pešpolka Fran Pahor iz Gorice, ki je ranjen na desni nogi ter si pri hoji pomaga z bergljammi. Tudi njega so spravili v zavod »Avstro-Amerikane«.

Kako je z ranjenci v Trstu. Ni bilo dvoma, da se bo tržaško človekoljubno občinstvo zanimalo po svojih najboljših močeh za ranjence, ki prihajajo v Trst. — Ob prihodu vlakov na kolodvor, kakor tudi pred mestno bolnišnico se nabira na ulici na stotine ljudi, ki nestrpno čakajo, da vidijo dospelo. Eni pazijo, da ugledajo svoje, drugi tudi iz radovednosti. A tu se ni obotavljati. Ranjence nemudoma spravljajo streljani Rdečega križa v kočije in jih po izvršenih formalnostih prepeljujejo v bolnišnico, kjer jih pokrepčajo s pijačami in odvedejo na posteli. Člani Rdečega križa so jim hitro pri roki in jim darujejo cigarete in druge uporabne in kratkoročne predmete. Pozornost vzbujajo po mestu tudi tramvaj Rdečega križa na progi Sete Fontane - Rojan. Voz je sivo prebarvan in na mestu številke nosi veliko rdeče znamenje družbe. Za seboj vleče vagon, enako opremljen. Sicer ne vozi redno, pač pa po potrebi. — Ranjence med tem skrbno negujejo in zdravijo; da jim ni predolg čas, jim nosijo knjige in liste za zabavo. A te so večinoma italijanske in nemške, in Slovenci, ki ne razumejo, bi radi imeli tudi slovensko čtivo, da bi se žnjim kratkočasili. Zato naj oni, ki je v stanu posoditi kako knjigo, le nese našim ranjencem, ki jih bodo sprejemali z veseljem. Ravnotako vzbujajo milovanje vojaki, ki so le lahko ranjeni in ki se jih vidi na ulicah. Vidimo častnike, kakor druge vojake, s palico, ranjene na nogi; vojake z obvezano roko preko ramen ali z drugimi lažimi poškodami. Tudi tem gre tržaško občinstvo na roko, kolikor pač more; sicer pa imajo taki večidel svoje znanice in družine tu, pri katerih tudi bivajo. Sploh se ranjenci v Trstu v ničemer ne pritožujejo, čutijo se hranjene in negovane po največstnejših možnostih.

Znižana voznina za svoje obolelih in ranjenih vojakov. Železniško ministristvo je v veljavnostjo od 4. oktobra dalje odredilo, da se morejo svojci obolelih in ranjenih, v zdravniški oskrbi nahajajočih se vojakov, voziti v svrhu obiska za polovično ceno v vozovih II. in III. razreda osebnih in brzovlakov. — Kot svojci štejejo starši, otroci, bratje in sestre in soproge. Znižane cene so dovoljene le za potovanja na 50 km. V dosegu te olajšave morajo potniki predložiti izprave, ki jih daje politična okrajna oblast; v krajih, kjer obstoje državne policijske oblasti, pa te poslednje. Izpravevala morajo vsebovati imena potovalcev, začetno in zadnje postajo potovanja, smer poti, l. pa potrdilo, da so pozvalci svojci obolelih ali ranjenih vojakov ter da se vozijo k tem v obiske. Izpravevala je po dovršenem povratku oddati v voznimi kartami vred.

Urnik ribjega trga. Predvčeršnjim, dne 1. oktobra, je stopil v veljavo za ribji trg zimski urnik. Ribji trg je odprt od 7. zjutraj do polne pop. in od 3 popoldne do 6. zvečer.

Razširjenje tovarnega prometa z Ogrsko. V obratu z Ogrsko se je doslej kosovno blago dopuščalo le, če je bilo očistno najmanje 3000 kg. S. 1. oktobrom 1914. pa se sprejema na kraljevih ogrskih drž. železnica — v kolikor so odprte promet — tovarno kosovno blago brez vsake omejitve in se more torej tako blago pošiljati na Ogrsko v vsaki težji. O progah, na katerih je promet zaprt, ali pa se vzdružuje v omejenem obsegu, dajejo postaje pojasnila.

Slovenci! Slovani! Nabirajte za RDEČI KRIŽ!

Velika zaloga v Trstu

VALENTIN BERGMAN GRADEC
Podružnica Trst
ul. Nuva št. 29.
Tel. 19-79. Osnik št. 1 sastoj.

Juraj Karaman
Trst, ulica Fonderia št. 6
Priporočila svojo
zalogo dalmatinskega vina
iz Omiša in sledeče svoje gostilne:
v ul. Scorzeria št. 4, v ul. Tintore 8, v ul. Valdirivo št. 14, in Passo S. Andrea št. 40.

Skladišče oglja in drva
za gorivo petroleja in stavb. materiala
Josip Miceu
Trst, ulica S. Cillimo 2. (Sv. Iva) Tel. 2832

Ivan Krže
Trst, Piazza S. Giovanni 1
Zaloga kuhinjskih in kletarskih predmetov, črnih in belih, od lesa in plešani, šrafur, vrata, črbovi in kad, odtekeri, lopar, roset, sit in bakrovstnih košev, jarkosov in metal ter mnogo drugih v to stroko
Priporočila
svojo trgovino s kuhinjsko posodo vsega vrste budi od porcelana, zemlje emaila, kositarja ali cinka nadalje pasamatorje, kletke itd. Za kobilničarje pipe, kroglice in steklene posode za vino.

GOSTILNA MAX
Trst, via Petronio št. 2, (pr: novem trgu).
Toči se istrsko vino po 72 v., na dom po 64 vin., od 5 litrov naprej po dogovoru; opolo po 96 vinar., domače črno po K 1.04 in belo vino, dober kraški teran po K 1.20; vipavsko vino in Dreherjevo pivo. Točijo se tudi vsakovrstni likerji in žganje ter kava. Kuhinja vedno pripravljena z gorkimi in mrzlimi jedili. — Postrežba solidna

Prva tržaška tovarna brusnih kamnov, smirka in „corundum“
G. Pilotti-Trst
Pisarna: Riva Pescatori 14, Tel. 15-25

Velikanska zaloga pohištva in tapetarij
Paolo Gastwirth, Trst
ulica Stadlon št. 6 (hiša gledališča Fenice).
Najbolj ugoden vrt za nakupovanje bodisi glede cen kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor. - Telef. 22-85

ASSICURAZIONI GENERALI IN TRIESTE
(Obena zavarovalnica v Trstu). Ustanovljena l. 1831.
Zaklad za jamstvo dne 31. decembra 1913 K 456,949,184.97. Glavnična za zavarovanje življenja dne 31. decembra 1913: K 1.297,036,630.20. Plačana področila od leta 1881 do 31. decembra 1913 K 1.163,020,163.67.
S 1. januarjem 1907. je društvo uvelo za življenjski oddelek nove glavne pogoje police nadarjene največjo kulturnostjo.
Povdarjati je sledeče ugodnosti police:
I. Veljavnih takoj od izdaja:
a) brezplačno nadaljevanje veljavnosti police za celo vlogo, kadar mora zavarovanec vršiti vol. službo, ako je vpisan v polah črne vojske.
b) ako plača zavarovanec 1% od zavarovane svote, lahko obnovi polico, ki je izgubila veljavo vsled pomanjkljivosti plačevanja, samo da se plačevanje vrši v teku 6 mesecev po preteku roka.
II. Veljavnih po preteku 6 mesecev od izdaja:
a) zavarovanec more — ne da bi za to plačal posebne premije in brez vsake formalitete — potovati in bivati ne samo v celi Evropi, ampak tudi v katerisibodi deželi tega sveta. (Svetovne police). Društvo je zavezano plačati celo vlogo, tudi v slučaju, če pade zavarov. v dvoboju.
III. Veljavnih po preteku enega leta po izdaji police:
a) zavarovanec se oprosti plačevanju za mešana zavarovanja v slučaju, da postane nesposoben za delo.
IV. Veljavnih po preteku treh let od izdaja:
a) Absolutna neizpodbitnost zavarovanja razun slučajev prevare.
b) Društvo je zavezano plačati celo vlogo, tudi ko bi zavarovanec umrl vsled samomora, ali poskušeneja samomora.
c) Zavarovanec sme dvigniti posojila proti plačevanju 4% %.
Društvo sprejema zavarovanje tudi za življenje, požar, prevažanje in ulom.

Nova trgovina izgotovljenih oblek
za gospode, dečke in otroke
Enrico Rehak
rst, ulica Carducci 39 (nova hiša)
Blago fino in navadno. Izbera sukna za obleke, Hlače in jopiči za delavce. Velika izbira paletots, rangiana itd. itd.

SLAVIJA
vzajemno zavarovalna banka v Pragi
Rezervni fond K 63,432,101.92.
Izplačane odškodnine in kapitalije K 129,965,304.25.
Divid. se je doslej izpl. 2,999,795.26.
Po velikosti druga vzajemna zavarov. naše države z vseskozi slov.-narodno upravo
Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica.
Zlasti je ugodno zavar. na doživetje n smrt z manjšajočimi se vplačili.
Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Zavaruje tudi proti vlomom.
Dovoljuje iz čiste dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.
Glavni zastopnik v Trstu
V. CEGNAR, ulica Caserma 12,
TELEFON št. 21-47

UMETNI ZOBJE
PLOMBIRANJE ZOBOV.
IZDIRANJE ZOBOV
: BREZ BOLEČINE :
Dr. J. ČERMÁK V. TUSCHER
ZOBODRAV. PRVA KONC. ZOBNI NIK TRST TEHNIK
ULICA CASERMA, 13 II. nad.

Anton Mahne, trgovec
Priporočila sl. občinstvu
svojo trgovino jestvin in kolonijalnega blaga
Trst, ulica dell' Istria št. 4.
s podružnico na Greti številka 275.
Vsakovrstna vina in likerji v steklenicah. — Blago vedno sveže. — Postrežba točna na dom. — Prodaja na drobno in na debelo.

Trgovina jestvin in delikates
MARCEL LAZAR
Trst - ulica Belvedere št. 57. - Trst.
Prodaja vedno sveže testenine iz Ilirske Bistrice ter iz drugih zunanjih tovarn. — Vino in likerji v steklenicah. — Postrežba na dom. — Razpošilja se pakete od 5 kg naprej: Kave, olja in dr.